

Προτεινόμενα Θέματα

Αρχαία – Γ' Λυκείου

2026

Α. Διδαγμένο Κείμενο

1^ο Απόσπασμα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, *Ἠθικά Νικομάχεια*, Β 6.4-8, 1106a26-b7

Ἐν παντί δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶδεςτι λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον, καὶ ταῦτα ἢ κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἢ πρὸς ἡμᾶς. Λέγω δὲ τοῦ μὲν πράγματος μέσον τὸ ἴσον ἀπέχον ἀφ' ἑκατέρου τῶν ἄκρων, ὅπερ ἐστὶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πᾶσιν, πρὸς ἡμᾶς δὲ ὁ μήτε πλεονάζει μήτε ἐλλείπει τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτὸν πᾶσιν. Οἷον εἰ τὰ δέκα πολλὰ τὰ δὲ δύο ὀλίγα, τὰ ἕξ μέσα λαμβάνουσι κατὰ τὸ πρᾶγμα· ἴσῳ γὰρ ὑπερέχει τε καὶ ὑπερέχεται· τοῦτο δὲ μέσον ἐστὶ κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν. Τὸ δὲ πρὸς ἡμᾶς οὐχ οὕτω ληπτέον· οὐ γὰρ εἰ τῷ δέκα μναῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλείπτῃς ἕξ μνας προστάξει· ἐστὶ γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον· Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ. Ὅμοίως ἐπὶ δρόμου καὶ πάλης. Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἐλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.

2^ο Απόσπασμα

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, *Ἠθικά Νικομάχεια*, Β 6.10-13

Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἐστὶ καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὐ ἕνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὰς πράξεις ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἐλλειψις καὶ τὸ μέσον. Ἡ δ' ἀρετὴ περὶ πάθη καὶ πράξεις ἐστὶν, ἐν οἷς ἢ μὲν ὑπερβολὴ ἀμαρτάνεται καὶ ψέγεται καὶ ἢ ἐλλειψις, τὸ δὲ μέσον ἐπαινεῖται καὶ κατορθοῦται· ταῦτα δ' ἄμφω τῆς ἀρετῆς. Μεσότης τις ἄρα ἐστὶν ἢ ἀρετῆ, στοχαστικὴ γε οὕσα τοῦ μέσου.

A1. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη με βάση το πρώτο απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου (μονάδες 6). Να τεκμηριώσετε τις απαντήσεις σας με παραπομπές στο κείμενο.

1. Σε καθετί που παρουσιάζει συνέχεια και μπορεί να διαιρεθεί είναι δυνατό να πάρουμε μόνο ένα κομμάτι μεγαλύτερο και ένα κομμάτι μικρότερο από το άλλο.
2. Το μέσο σε σχέση με εμάς είναι ένα και το ίδιο για όλους.
3. Κάθε ειδικός αποφεύγει την υπερβολή και την έλλειψη, επιζητεί το μέσο σε σχέση με εμάς και αυτό προτιμά.

β. «ὅπερ», «τοῦθ'»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου του πρώτου αποσπάσματος αναφέρεται καθεμιά από τις παραπάνω αντωνυμίες; (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B1. «Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι ἐστὶ καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ· τὸ δ' ὅτε δεῖ καὶ ἐφ' οἷς καὶ πρὸς οὓς καὶ οὐ ἕνεκα καὶ ὡς δεῖ, μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς.» Αξιοποιώντας το απόσπασμα να προσδιορίσετε τα κριτήρια καθορισμού του υποκειμενικού μέσου στα συναισθήματά μας, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη.

Μονάδες 10

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Οράτιος, *Carmina*, 2. 10

Πιο σωστά θα ζεις, Λικίνιε,
χωρίς να ανοίγεσαι συνέχεια στο πέλαγος και, όσο προνοητικά
τρέμεις τις θύελλες, χωρίς να πλέεις πάρα πολύ κοντά

στην απότομη ακτή.

Όποιος αγαπάει τη χρυσή μεσότητα,
ασφαλής δεν έχει τις βρωμιές
ενός παμπάλαιου σπιτιού, και νηφάλιος δεν έχει
παλάτι που προκαλεί τον φθόνο.

Συχνότερα το πελώριο πεύκο σειέται από τους ανέμους
και οι ψηλοί πύργοι πέφτουν πιο βαριά
κι οι κεραυνοί χτυπούν
τις κορυφές του βουνού.

Μια καρδιά καλά προετοιμασμένη ελπίζει στις δύσκολες περιστάσεις
και στις ευνοϊκές φοβάται μια διαφορετική τύχη.
Ο Δίας ξαναφέρει τους άσχημους χειμώνες
και ο ίδιος τους απομακρύνει.

Αν τώρα είναι τα πράγματα άσχημα, δε θα
είναι και πάντα έτσι: συχνά με την κιθάρα του ο Απόλλωνας
τη σιωπηλή Μούσα παρακινεί και δεν τεντώνει πάντα
το τόξο του.

Στις δύσκολες περιστάσεις να φαίνεσαι γενναίος και
δυνατός. Εσύ ο ίδιος με σοφία
θα συμμαζέψεις τα φουσκωμένα πανιά σου
από πολύ ευνοϊκό άνεμο.

*Ρωμαϊκή Λυρική Ποίηση, Οράτιος, Carmina
Ανδρέας Ν. Μιχαλόπουλος - Χαρίλαος Ν. Μιχαλόπουλος,*

Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, σελ.: 276 – 278 (2015)

Να εντοπίσετε δυο ομοιότητες ανάμεσα στο παράλληλο κείμενο και το πρώτο απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου του Αριστοτέλη ως προς το περιεχόμενο. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφέροντας τα αντίστοιχα χωρία των δύο κειμένων.

Μονάδες 10

B3. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου με ουσιαστικά ετυμολογικά συγγενή (απλά ή σύνθετα) του απαρεμφάτου «**λαβείν**» ώστε να ολοκληρωθεί σωστά το νόημά τους:

1. Προκειμένου να κατανοήσεις τη σημασία της λέξης αναζήτησε το αντίστοιχο στο λεξικό.
2. Ο ιστορικός οφείλει να είναι πάντα και αντικειμενικός στην καταγραφή των γεγονότων.
3. Εισήλθε με στον ιερό ναό.
4. Οι διαγνωστικές εξετάσεις συμβάλλουν στην έγκαιρη αντιμετώπιση πολλών ασθενειών.
5. Στους αρχαίους πολέμους τα, υλικά αγαθά με αξία ή και άνθρωποι - δούλοι, ήταν συχνά αυτός καθαυτός ο σκοπός του πολέμου.

Μονάδες 10

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της **Στήλης Α** το γράμμα από τη **Στήλη Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Ο Αριστοτέλης καταγόταν από	α) την Όλυνθο β) τα Στάγειρα γ) τη Μεθώνη
2. Ο Αριστοτέλης έμεινε στην Ακαδημία	α) δέκα χρόνια β) είκοσι χρόνια γ) τριάντα χρόνια
3. Η διδασκαλία του Αριστοτέλη στην Ακαδημία και οι ιδέες που μ'αυτήν μετέδιδε στους μαθητές τον έφερναν συχνά αντιμέτωπο με τους συναδέλφους του, τον Ηρακλείδη, τον Σπεύσιππο και τον	α) Ξενοκράτη β) Ιπποκράτη γ) Εύδοξο
4. Η σχολή του Θεόφραστου πήρε το όνομα	α) Λύκειο β) Περίπατος γ) Μίεζα
5. Ο Εύδοξος από την Κνίδα ήταν	α) μαθηματικός, αστρονόμος και γεωγράφος β) μαθηματικός, φυσικός και γεωγράφος γ) μαθηματικός, αστρονόμος και γεωλόγος

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντας, Έλληνικά, Δ', 2, 1 – 4

Στο απόσπασμα ο Αγησίλαος ενώ βρίσκεται στην πεδιάδα της Θήβας παίρνει την εντολή από τον απεσταλμένο της Σπάρτης Επικυδίδα.

Αγησίλαος μὲν δὴ ἐν τούτοις ἦν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ σαφῶς ἤσθοντο τὰ τε χρήματα **ἐληλυθότα** εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς μεγίστας πόλεις συνεστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτούς, ἐν κινδύνῳ τε τὴν πόλιν ἐνόμισαν καὶ στρατεύειν ἀναγκαῖον ἠγήσαντο εἶναι. καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρεσκευάζοντο, εὐθὺς δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Αἰγισίλαον πέμπουσιν Ἐπικυδίδαν. ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διηγείτο ὡς ἔχοι καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῷ **βοηθεῖν** ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι. ὁ δὲ Αἰγισίλαος ἐπεὶ ἤκουσε, χαλεπῶς μὲν ἠνεγκεν, ἐνθυμούμενος καὶ οἶων τιμῶν καὶ οἶων **ἐλπίδων** ἀπεστερεῖτο, ὅμως δὲ συγκαλέσας τοὺς συμμάχους ἐδήλωσε τὰ **ὑπὸ τῆς πόλεως** παραγγελόμενα, καὶ εἶπεν ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι· ἐὰν μὲντοι ἐκεῖνα καλῶς γένηται, εὖ ἐπίστασθε, ἔφη, ὧ ἄνδρες σύμμαχοι, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν παρέσομαι πράξων ὧν ὑμεῖς δεῖσθε. ἀκούσαντες ταῦτα πολλοὶ μὲν ἐδάκρυσαν, πάντες δ' ἐψηφίσαντο βοηθεῖν μετ' Αἰγισιλίου τῇ Λακεδαίμονι· εἰ δὲ καλῶς τάκεῖ γένοιτο, λαβόντες αὐτὸν πάλιν ἤκειν εἰς τὴν Ἀσίαν. καὶ οἱ μὲν δὴ συνεσκευάζοντο ὡς ἀκολουθήσοντες. ὁ δ' Αἰγισίλαος ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ κατέλιπεν Εὐξενον ἀρμοστήν καὶ φρουροὺς παρ' αὐτῷ οὐκ ἔλαττον τετρακισχιλίων, ἵνα δύναίτο διασφῆξιν τὰς πόλεις· αὐτὸς δὲ ὄρων ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν μένειν ἐπεθύμουν μᾶλλον ἢ ἐφ' Ἑλληνας στρατεύεσθαι, βουλόμενος ὡς βελτίστους καὶ πλείστους ἄγειν μεθ' ἑαυτοῦ, ἄθλα προϋθῆκε ταῖς πόλεσιν, ἥτις ἄριστον στράτευμα πέμποι, καὶ τῶν μισθοφόρων τοῖς λοχαγοῖς, ὅστις εὐοπλότατον λόχον ἔχων συστρατεύοιτο καὶ ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν καὶ πελταστῶν. προεῖπε δὲ καὶ τοῖς ἱπάρχοις, ὅστις εὐίπλοτάτην καὶ εὐοπλοτάτην τάξιν παρέχοιτο, ὡς καὶ τούτοις νικητήριον δώσων.

Γ1. Να μεταφράσετε το παρακάτω απόσπασμα: «**εἰ δὲ καλῶς τάκεῖ γένοιτο ... ὡς καὶ τούτοις νικητήριον δώσων**»

Μονάδες 20

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Γ2. Σύμφωνα με το απόσπασμα «**καὶ αὐτοὶ μὲν ταῦτα ... ὧν ὑμεῖς δεῖσθε.**» ποιο μήνυμα μετέφερε ο Επικυδίδας στον Αγησίλαο και ποια ήταν η αντίδρασή του;

Μονάδες 10

Γ3.

α) Να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται:

συνεστηκίας: απαρέμφατο Ενεστώτα στην ίδια φωνή

τάχιστα: αιτιατική ενικού του θηλυκού γένους του επιθέτου στον συγκριτικό βαθμό

ἤνεγκεν: γ' πληθυντικό πρόσωπο Οριστικής Παρακειμένου της ίδιας φωνής

ἔφη: β' ενικό πρόσωπο Προστακτικής Ενεστώτα

ὀρών: β' πληθυντικό πρόσωπο Οριστικής Παρατατικού στην ίδια φωνή

Μονάδες 5

β) Στο παρακάτω απόσπασμα να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους στον άλλο αριθμό:
«**μεθ' ἑαυτοῦ, ἄλλα προὔθηκε ταῖς πόλεσιν, ἦτις ἄριστον στράτευμα πέμποι, καὶ τῶν μισθοφόρων τοῖς λοχαγοῖς.**»

Μονάδες 5

Γ4.

α) Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω λέξεων:

ἐηλυθότα:

βοηθεῖν:

ἐλπίδων:

ὑπὸ τῆς πόλεως:

Μονάδες 4

β) «**καὶ οἱ μὲν δὴ συνεσκευάζοντο ὡς ἀκολουθήσοντες**»: Να αναλύσετε τη μετοχή στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

Μονάδες 2

γ) «**ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διηγείτο ὡς ἔχει καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῷ βοηθεῖν ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι.**»: Να μεταφέρετε το απόσπασμα στον ευθύ λόγο.

Μονάδες 4

Υπολογισμός Μορίων Πανελλαδικών 2026

Χρησιμοποιήστε την Εφαρμογή για να **υπολογίσετε Μόρια** για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα / Σχολή!

Υπολογίστε Μόρια, δείτε τα **Τμήματα Επιτυχίας** (με τις περσινές βάσεις), τις **Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής** για κάθε Ειδικό Μάθημα και για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα

μέσα από την **ιστοσελίδα του ΜΕΘΟΔΙΚΟΥ** ή την **Android Εφαρμογή: mobile app**

Ενδεικτικές Απαντήσεις

A1.α.

- 1. Λάθος** «Ἐν παντί δὴ συνεχεῖ καὶ διαιρετῶς λαβεῖν τὸ μὲν πλεῖον τὸ δ' ἔλαττον τὸ δ' ἴσον»
- 2. Λάθος** «πρὸς ἡμᾶς δὲ ὁ μήτε πλεονάζει μήτε ἐλλείπει· τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτόν πασιν.»
- 3. Σωστό** «Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἐλλειψιν φεύγει, τὸ δὲ μέσον ζητεῖ καὶ τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.»

β. «ὄπερ»: τοῦ μὲν πράγματος μέσον

«τοῦθ'»: μέσον

B1. Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο Αριστοτέλης παραθέτει παραδείγματα κάποιων συναισθημάτων προκειμένου να τεκμηριώσει τη θέση του ότι η ηθική αρετή που σχετίζεται με τα συναισθήματα και τις πράξεις, στοχεύει στο μέσον. Αναφέρει ενδεικτικά και επιλεκτικά τα παραδείγματα του φόβου, του θάρρους, της επιθυμίας, της οργής, της ευσπλαχνίας και τα κατηγοριοποιεί σε αυτά που φέρουν ευχαρίστηση και σε αυτά που προκαλούν λύπη. Ο Αριστοτέλης προτιμά εδώ να αναφερθεί στα πάθη μέσω απαρεμφάτων. Θέλει να τονίσει ότι στην περίπτωση της ηθικής δεν έχει τόσο σημασία το συναίσθημα που αναπτύσσει ο άνθρωπος στην ψυχή του, αλλά η έμπρακτη εκδήλωσή του. Η αρετή και η κακία κρίνονται πάντα στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων («Οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ὀργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὄλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι»). Ο άνθρωπος βιώνει τα συναισθήματα σε βαθμό μεγαλύτερο («μᾶλλον») ή μικρότερο («ἥττον») από όσο πρέπει κάτι που αξιολογείται αρνητικά από τον Αριστοτέλη και κατακρίνεται («καὶ ἀμφοτέρω οὐκ εὖ»). Τα πάθη από μόνα τους δεν επαρκούν για να χαρακτηριστεί κάποιος ηθικά καλός ή κακός, οι ιδιότητες αυτές μπορούν να αποδοθούν ανάλογα με τη σωστή ή όχι στάση του ανθρώπου απέναντι σε αυτά. Προκειμένου να μπορέσει να προσδιορίσει πιο συγκεκριμένα τη στάση αυτή παραθέτει πέντε προϋποθέσεις με δεοντολογική διατύπωση («δεῖ») αξιοποιώντας το πολυσύνδετο σχήμα. Μια πρώτη προϋπόθεση είναι η χρονική συγκυρία, κατά την οποία πρέπει να εκδηλώνουμε ένα συναίσθημα («τὸ δ' ὅτε δεῖ»). Ο άνθρωπος πρέπει να επιλέγει σωστά τον χρόνο εκδήλωσης των συναισθημάτων του αντιλαμβανόμενος σωστά την κατάσταση. Επιπλέον, πρέπει να εξετάζει σωστά τα δεδομένα και τις συνθήκες της πραγματικότητας («ἐφ' οἷς») και να αξιολογεί αποτελεσματικά το ρόλο και την ποιότητα των ανθρώπων που εμπλέκονται στην κατάσταση κάθε φορά, εκδηλώνοντας κάθε συναίσθημα σταθμίζοντας σε ποιους ανθρώπους απευθύνεται («πρὸς οὓς»). Προϋπόθεση, επίσης, αποτελεί και ο σκοπός των ενεργειών που αναλαμβάνει κάποιος καθώς η έκφραση συναισθημάτων πρέπει να πηγάζει από ειλικρινή κίνητρα («οὗ ἔνεκα») και τέλος οφείλει να εξετάζει και τα μέσα που χρησιμοποιεί και τον τρόπο με τον οποίο παρεμβαίνει εφόσον η έκφραση συναισθημάτων χρειάζεται να γίνεται με τη δέουσα τακτική («ὡς δεῖ»). Με τους παράγοντες αυτούς η αρετή μπορεί να προσαρμοστεί στις εκάστοτε συνθήκες χαρακτήρα προκειμένου να επιτελέσει σωστά το ρόλο της και έτσι να επιτευχθεί η μεσότητα και κατ'επέκταση η κατάκτηση του αγαθού. Η αρετή είναι κατά τον Αριστοτέλη μεσότης σε σχέση προς τα δύο άκρα της υπερβολής και της έλλειψης. Όμως ταυτόχρονα είναι το υψηλότερο και σπουδαιότερο χαρακτηριστικό για τον άνθρωπο («μέσον τε καὶ ἄριστον, ὅπερ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς»). Εδώ θα μπορούσαμε να πούμε πώς εντοπίζεται μια αντίφαση καθώς η αρετή δεν μπορεί να είναι μεσότητα ανάμεσα στην υπερβολή και στην έλλειψη και ταυτόχρονα να είναι το άριστον που αποτελεί ακρότητα. Το άριστον, όμως, για τον Σταγειρίτη είναι η αξία που καθορίζει το βαθμό ηθικής τελειότητας στον άνθρωπο, είναι ο σκοπός, η ανώτερη αξία που προέρχεται από τη μεσότητα. Επομένως, η ηθική αρετή δεν είναι μόνο μεσότητα ως προς τα δύο άκρα, την υπερβολή και την έλλειψη, είναι και τελειότητα καθώς είναι το σπουδαιότερο χαρακτηριστικό για τον άνθρωπο.

B2. Τόσο ο Οράτιος όσο και ο Αριστοτέλης στα έργα τους αναφέρονται στην αξία της μεσότητας για την κατάκτηση της ευτυχίας και της αρετής αντίστοιχα. Στο παράλληλο κείμενο ο Οράτιος προτρέποντας τον Λικίνιο να ζει σωστά του τονίζει πως η μεσότητα είναι απαραίτητη

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

προκειμένου να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις εκάστοτε προκλήσεις. Γι' αυτό, αξιοποιώντας μια θαλασσινή εικόνα, τον συμβουλεύει να μην ανοίγεται πολύ στο πέλαγος αλλά ούτε και να πλέει πολύ κοντά στην ακτή να επιλέγει δηλαδή την κατάλληλη εκείνη απόσταση από την ακτή ανάλογα με την περίπτωση («Πιο σωστά θα ζεις, Δικίνιε, χωρίς να ανοίγεις συνέχεια στο πέλαγος και, όσο προνοητικά τρέμεις τις θύελλες, χωρίς να πλέεις πάρα πολύ κοντά στην απότομη ακτή.»). Μάλιστα, του τονίζει emphatically πως όποιος επιλέγει τη μεσότητα ως τρόπο ζωής είναι ασφαλής, λαμβάνει αποφάσεις με νηφαλιότητα και δε γίνεται αντικείμενο φθόνου («Όποιος αγαπάει τη χρυσή μεσότητα, ασφαλής δεν έχει τις βρωμιές ενός παμπάλαιου σπιτιού, και νηφάλιος δεν έχει παλάτι που προκαλεί τον φθόνο.»). Η μεσότητα, και για τον Οράτιο, αποτελεί επιλογή. Στις δυσκολίες συμβουλεύει τον Δικίνιο να φανεί γενναίος και ατρόμητος («Στις δύσκολες περιστάσεις να φαίνεσαι γενναίος και δυνατός.») προτείνοντάς του, ο ίδιος με σοφία να επιλέξει τη μεσότητα εφόσον θέλει να ζει ευτυχισμένος, παρομοιάζοντάς τον με ένα ναυτικό που μαζεύει τα φουσκωμένα πανιά αντιμετωπίζοντας ακόμα και ένα ευνοϊκό άνεμο («Εσύ ο ίδιος με σοφία θα συμμαζέψεις τα φουσκωμένα πανιά σου από πολύ ευνοϊκό άνεμο.»)

Αντίστοιχα, και ο Αριστοτέλης στο συγκεκριμένο απόσπασμα ισχυρίζεται πως η φύση της αρετής σχετίζεται με τη μεσότητα. Μια μεσότητα όμως που δεν σχετίζεται με το ίδιο το πράγμα («κατ' αυτό τὸ πρᾶγμα»), όπως ο ίδιος αναφέρει την αντικειμενική μεσότητα, αλλά σε σχέση με εμάς («πρὸς ἡμᾶς»). Με το συγκεκριμένο αντιθετικό δίπολο ο Αριστοτέλης εκφράζει τη διάκριση που κάνουμε σήμερα ανάμεσα στο αντικειμενικό και το υποκειμενικό (ακριβέστερα: ανάμεσα σε ένα δεδομένο υποχρεωτικό για όλους και την προσωπική επιλογή). Στο πεδίο της ηθικής, τονίζει ο φιλόσοφος, πολύ πιο σπουδαία είναι η προσωπική επιλογή που κατευθύνεται από τη γνώση και τη λογική. Το υποκειμενικό μέσο δεν μπορεί να είναι ούτε πάρα πολύ αλλά και ούτε και πολύ λίγο («πρὸς ἡμᾶς δὲ ὁ μήτε πλεονάζει μήτε ἔλλειπει») γι' αυτό και δεν είναι ούτε ένα ούτε το ίδιο για όλους («τοῦτο δ' οὐχ ἓν, οὐδὲ ταῦτὸν πᾶσιν») επομένως προσαρμόζεται ανάλογα με την περίπτωση και τις ανάγκες του κάθε ανθρώπου. Η κάθε αρετή κατά τον Αριστοτέλη είναι μεσότης, είναι δηλαδή το μέσον ανάμεσα στα δύο άκρα, την υπερβολή και την έλλειψη, που έχουν και τα δύο αρνητικό χαρακτήρα. Έτσι, ο ανδρείος βρίσκεται στο μέσον, ενώ στο ένα άκρο —της υπερβολής— βρίσκεται ο θρασύς και στο άλλο άκρο —της έλλειψης— ο δειλός. Το ίδιο συμβαίνει και με τις αρετές της σωφροσύνης και της πραότητας, που είναι μεσότητες. Στο άκρο της υπερβολής σχετικά με τις αρετές αυτές βρίσκεται, αντίστοιχα, ο ακόλαστος και ο οργίλος. Ο Αριστοτέλης δεν αναφέρει καν το άκρο της έλλειψης σχετικά με τις αρετές αυτές, επειδή συναντάται πολύ πιο σπάνια από το άκρο της υπερβολής. Για να γίνει σαφής αξιοποιεί ένα παράδειγμα από τον χώρο του αθλητισμού και πιο συγκεκριμένα ισχυρίζεται πως αν για κάποιον αθλητή οι δυο μνές (μονάδα βάρους, η οποία όμως παρουσίαζε μεγάλη ποικιλία από εποχή σε εποχή και από πόλη σε πόλη. Εδώ ο λόγος πρέπει να είναι για την αττική μνα, που στην εποχή του Αριστοτέλη πρέπει να είχε βάρος ±435 γρ.) φαγητό είναι λίγες και οι δέκα πολλές, ο προπονητής δε θα τον συμβουλεύσει να φάει έξι μνές («οὐ γὰρ εἶ τῷ δέκα μναῖ φαγεῖν πολὺ δύο δὲ ὀλίγον, ὁ ἀλείπτης ἕξ μνᾶς προστάξει»). Θα εξετάσει τις ανάγκες του κάθε αθλητή («ἔστι γὰρ ἴσως καὶ τοῦτο πολὺ τῷ ληψομένῳ ἢ ὀλίγον») και αναλόγως θα του προτείνει την κατάλληλη ποσότητα, για παράδειγμα σε ένα αθλητή που τώρα αρχίζει τη γυμναστική οι έξι μνες φαγητού θα ήταν πολλές ενώ για τον Μίλωνα (μεγάλος αθλητής από τον κρότωνα, τη γνωστή ελληνική αποικία στην κάτω Ιταλία. Έζησε τον 6ο αι. π.χ. Η αρχαιότητα μιλούσε με θαυμασμό για τη μεγάλη του δύναμη.) λίγες («Μίλωνι μὲν γὰρ ὀλίγον, τῷ δὲ ἀρχομένῳ τῶν γυμνασίων πολὺ.»). Όπως και ο Οράτιος, έτσι και ο Αριστοτέλης τονίζει πως η μεσότητα είναι αποτέλεσμα προσωπικής και συνειδητής επιλογής από τον άνθρωπο και απαιτείται θέληση από την πλευρά του για να επιτευχθεί. Έτσι, κάθε ειδικός τεχνίτης, δεν εννοούνται δηλαδή εδώ επιστήμες όπως τα μαθηματικά, γιατί αυτές δεν ασχολούνται με το υποκειμενικό αλλά με το αντικειμενικό μέσο, αποφεύγει την υπερβολή και την έλλειψη («Οὕτω δὴ πᾶς ἐπιστήμων τὴν ὑπερβολὴν μὲν καὶ τὴν ἔλλειψιν φεύγει») αναζητά το μέσο («τὸ δὲ μέσον ζητεῖ») ανάλογα με την περίπτωση και το επιλέγει («τοῦθ' αἰρεῖται, μέσον δὲ οὐ τὸ τοῦ πράγματος ἀλλὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς.») αξιολογώντας τόσο εξατομικευμένους όσο και εξωγενείς αστάθμητους παράγοντες.

Επομένως, η αντίληψη του Οράτιου συγκλίνει με αυτή του Αριστοτέλη καθώς και οι δύο αναδεικνύουν τη σημασία της μεσότητας για τη ζωή του ανθρώπου, μια μεσότητα όμως που θα έχει επιλεχθεί αξιολογώντας τις εκάστοτε περιστάσεις και αναγκες αλλά θα είναι και μια ενσυνείδητη επιλογή.

B3.

1. λήμμα
2. αμερόληπτος
3. ευλάβεια
4. προληπτικές
5. λάφυρα

B4.

1. β
2. β
3. α
4. β
5. α

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1.Κι αν πάνε καλά τα πράγματα εκεί αφού τον πάρουν να πάνε πάλι στην Ασία. Εκείνοι λοιπόν προετοιμάζονταν για να (τον) ακολουθήσουν. Ο Αγησίλαος άφησε ως διοικητή στην Ασία τον Εύξενο και φρουρούς σε αυτόν πάνω από τέσσερις χιλιάδες άνδρες για να μπορέσει να σώσει τις πόλεις. Ωστόσο αυτός, επειδή αντιλήφθηκε ότι πολλοί από τους στρατιώτες ήθελαν να μείνουν στην Ασία περισσότερο παρά να εκστρατεύσουν εναντίον των Ελλήνων, επειδή ήθελε να πάρει μαζί του τους καλύτερους και τους περισσότερους, προκήρυξε βραβεία για τις πόλεις που θα έστειλαν το καλύτερο στράτευμα, καθώς και για τους λοχαγούς των μισθοφόρων με τον καλύτερο λόγο οπλιτών, τοξοτών ή πελταστών. Υποσχέθηκε και στους υπάρχουσους ότι θα δώσει βραβεία σ' όποιον παρουσιάσει τη μονάδα με τα καλύτερα άλογα και τον καλύτερο οπλισμό.

Γ2.Ο Επικυδίδας όταν έφτασε ενημέρωσε τον Αγησίλαο για την κατάσταση που επικρατούσε («ό δ' έπει άφίκετο, τά τε άλλα διηγείτο»). Πιο συγκεκριμένα, του είπε ότι η πόλη τον διατάζει να βοηθήσει όσο πιο γρήγορα μπορεί την πατρίδα του («ότι ή πόλις έπιστέλλοι αύτῷ βοηθεϊν ώς τάχιστα τῆ πατρίδι»). Ο Αγησίλαος όταν άκουσε αυτά, στεναχωρήθηκε πολύ, επειδή σκέφτηκε τι τιμές έχανε και τις ελπίδες που στερούνταν («ό δέ Άγησίλαος έπει ήκουσε, χαλεπῶς μὲν ήνεγκεν, ένθυμούμενος καί οϊων τιμῶν καί οϊων ελπίδων άπεστερεϊτο»), αφού όμως συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους ανακοίνωσε τις εντολές της πόλης του και τους είπε ότι ήταν ανάγκη να βοηθήσει την πατρίδα του («όμως δέ συγκαλέσας τούς συμμάχους εδήλωσε τά ύπό τῆς πόλεως παραγγελλόμενα, καί εϊπεν ότι άναγκαϊον εϊη βοηθεϊν τῆ πατρίδι»). Μάλιστα τους είπε πως αν η κατάσταση εκεί εξελιχθεί ευνοϊκά, δε θα τους ξεχάσει, αλλά θα ξαναγυρίσει, για να πετύχει όσα χρειάζονται («ένάν μέντοι εκείνα καλῶς γένηται,εὖ έπίστασθε, εΐφη, ὦ άνδρες σύμμαχοι, ότι οὐ μη έπιλάθωμαι ύμῶν, αλλά πάλιν παρέσομαι πράξων ὧν ύμεϊς δεϊσθε»).

Γ3.

α) **συνεστηκνίας:** απαρέμφοτο Ενεστώτα στην ίδια φωνή→ **συνίστασθαι**

τάχιστα: αιτιατική ενικού του θηλυκού γένους του επιθέτου στον συγκριτικό βαθμό→**θάττινα/θάττω**

ήνεγκεν:γ' πληθυντικό πρόσωπο Οριστικής Παρακειμένου της ίδιας φωνής→**ένηνόχασαι**

εΐφη:β' ενικό πρόσωπο Προστακτικής Ενεστώτα→**φάθι**

όρων:β' πληθυντικό πρόσωπο Οριστικής Παρατατικού στην ίδια φωνή→**έωράτε**

β) **«σφών αύτῶν, ἄθλον προϋθεσαν τῆ πόλει, αίτινες ἄριστα στρατεύματα πέμποιεν, καί τοῦ μισθοφόρου τῷ λοχαγῷ».**

Γ4.

α) **έλληλυθότα:** κατηγορηματική μετοχή από το ρήμα **ήσθοντο**, ως κατηγορηματικός προσδιορισμός στο αντικείμενο του ρήματος **τά χρήματα**

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

βοηθεῖν: ἄμεσο αντικείμενο του ρήματος *ἐπιστέλλοι*, τελικό απαρέμφατο σε ετεροπροσωπία (υποκείμενο απαρεμφάτου: αὐτόν)

ἐλπίδων: αντικείμενο του ρήματος *ἀπεστερεῖτο*

ὑπὸ τῆς πόλεως: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο *τά παραγγελόμενα*.

β) ὡς ἀκολουθήσαιεν/ἀκολουθήσειαν

γ) Πῶς ἔχει (τά ἄλλα); ἡ πόλις ἐπιστέλλει σοι βοηθεῖν ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι.

Application για την Τράπεζα Θεμάτων

Ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για μαθητές & εκπαιδευτικούς!

www.trapeza-thematon.gr

Χιλιάδες χρήστες καθημερινά μελετούν Θέματα σε όλα τα μαθήματα!

Διατίθεται και ως mobile app.

